

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

KOPPI

FYLKESMANNEN I OPPLAND	
Avd.:	MA
12 AUG 2005	
S.nr.:	03/7920-49
Ark.:	432-1 S.ber: 6V

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2005/5093 ARE-NP-IAR
Arkivkode:
423.6

Dato:
10.08.2005

Tilbakeføring av Hjerkinnskytefelt til sivile formål – et nasjonalt naturrestaureringsprosjekt

Norge har et helt spesielt ansvar for naturtypene på Dovrefjell. I både nasjonal og internasjonal sammenheng er Dovrefjell unikt i forhold til plante- og dyreliv, villmarksområder, landskapsformer og kulturminner. DN legger i sin anbefaling avgjørende vekt på at tilbakeføringen av Hjerkinnskytefelt skal bli et "utstillingsvindu" for norsk naturforvaltning knyttet til restaurering av et sårbart høgfjellsområde. Faglig er det dokumentert store miljøgevinster ved tilbakeføringen knyttet til fjerning av inntil 90 kilometer vei, andre tunge tekniske anlegg som Haukberget og HFK-sletta, massetak, skjemmende bygninger og fjerning/sikring av grunnforurensning. Tilbakeføringsplanene er godt faglig forankret og følger opp Stortingets føringer knyttet til vedtaket om nedleggningen av Hjerkinnskytefelt samt krav lagt i brev fra MD av 3. mars 2005 om fremtiden for Snøheim som turisthytte.

Det vises til Fylkesmannen i Opplands brev av 26. oktober 2004, som oppsummerer høring og gir tilråding angående naturrestaureringsprosjektet av Hjerkinnskytefelt, og kommunedelplan for Hjerkinnskytefelt (Visjon- og tilbakeføringsplan) vedtatt av Dovre og Lesja kommuner, hhv des 2003 og feb 2004. Det vises også til Miljøverndepartementets brev til Forsvarsdepartementet av 3. mars 2005 om fremtiden for Snøheim som turisthytte.

Naturrestaureringsplanen, kommunedelplanen og Forsvarets planarbeid for tilbakeføringsarbeidet gjør at rammeverktøyet ligger på plass til å gjennomføre den største naturrestaureringen noen gang i Norge. Prosjektet er også unikt i internasjonal sammenheng og vil kunne bli et "utstillingsvindu" for norsk naturvernpolitikk. Direktoratet for naturforvaltning vil derfor understreke betydningen av at prosjektet gjennomføres i tråd med de planer som foreligger, og at en om mulig forserer gjennomføringsplanene slik at prosjektet kan være gjennomført innen 2020. DN vil samtidig understreke betydningen av det gode plan- og utredningsarbeidet som er gjennomført i Forsvarsbygg og Dovre og Lesja kommuner.

DN er av den formening at dette er et helt særegent prosjekt, og at en forutsetter at tilbakeføringen tar høyde for at størsteparten av området etter restaureringen skal kunne vernes med hjemmel i naturvernloven. Vernet bør primært være nasjonalpark, supplert av landskapsvernområde i den mest belastede delen av feltet (sørøst). Et framtidig vern etter naturvernloven og de krav det stiller, må derfor være utgangspunkt for restaureringen, jf Stortingets forutsetninger.

Villmarksarealet i Norge er betydelig redusert gjennom de siste 100 år. Først og fremst er villmark avgjørende for bevaring av arter som er spesielt knyttet til slike områder, f. eks. villrein. Samtidig er det en viktig faktor for menneskets opplevelser av uberørt natur, både ved utøvelse av friluftsliv og gjennom vissheten om at disse områdene "faktisk finnes langt der inne". Gjennom tilbakeføringen av veier og andre tekniske inngrep i Hjerkinns skytefelt skjer Norges første større restaurering av natur tilbake til urørt preg. Villmarkspreget natur (> 5 kilometer fra tyngre tekniske inngrep) som øker etter tilbakeføringen er beregnet til inntil 196 000 dekar.

DN viser til Miljøverndepartementets brev av 3. mars 2005 til Forsvarsdepartementet, der det vises til målsettingen om å reetablere skytefeltet som vinter- og vårbeite samt mulig kalvingsområde for villreinen. Norge er det eneste landet i Europa som har intakte høyfjellsøkosystemer med bestander av villrein. Det gir oss et spesielt ansvar. Med bakgrunn i dette har Regjeringen i stortingsmeldingen om "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand" (St.meld. nr. 21 2004-2005) lagt fram forslag om å opprette nasjonale villreinområder og to europeiske villreinregioner for å sikre villreinens eksistens i europeisk fauna. Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og Hjerkinns skytefelt inngår i et av disse områdene (Region 1, med områdene Rondane, Snøhetta, Knutshø og Sølnekletten). Forslaget er et resultat av prosjektet "Villrein og Samfunn" – en veiledning til bevaring og bruk av Europas siste villrein fjell, som nylig ble avsluttet.

Fuglelivet i området er av stor verdi, med en rekke sjeldne og sårbare arter. Tilbakeføringen må gjennomføres på en slik måte at disse artene blir spesielt tatt hensyn til i prosjektgjennomføringen. Hjerkinns skytefelt inngår som en del av Trondheimsfeltet, med de lett forvittrige bergartene glimmerskifer og fyllitt. Spesielt området ved Einøvlingen har flora av stor nasjonal verdi, med en rekke sjeldne og områdetypiske arter. Dette må vektlegges i oppryddingsplanene.

Når det gjelder framdriften i prosjektet, har restaureringen vært antatt å vare i inntil 25 år. Dette er et langt tidsperspektiv, og DN ber om at det vurderes om gjennomføringsperioden kan gjøres kortere og eventuelt i flere etapper. Dette for å få bedre framdrift og resultater tidlig i prosjektet. Et så viktig areal bør ikke ligge for lenge uten at det skjer noe virksomhet utover rydding mellom dagens og framtidig bruk. DN ser for seg at de indre og østre områdene (Grøndalen og området opp mot nasjonalparkgrensen og til Kolla) bør prioriteres ryddet og restaurert innen 2010-12, og så videre rydding i feltet i to – tre etapper.

Kommentarer til enkelte punkt i høringsdokumentene:Veier og andre tekniske inngrep:

Når det gjelder krav om tilbakeføringsnivå, vises det til oppsummeringen fra Fylkesmannen i Oppland av 26. oktober 2004 med følgende presisering når det gjelder Snøheimveien fra Hjerkinntil Snøheim. Det er spesielt for denne veien det har vært diskusjon om tilbakeføringsnivå på i høringen. DN vil bemerke at det er av avgjørende betydning for gevinsten av naturrestaureringsprosjektet at så mye som mulig av veinettet fjernes. Fagutredningene har dokumentert store miljøgevinster ved fjerning av veiene, både i forhold til dyreliv og gjenoppretting av urørt natur. Forsvaret har behov for ytre del av "Snøheimveien" fra Hjerkinntil Stridåbrua i forbindelse med oppryddingen i feltet, anslagsvis fram mot 2020. Dersom det velges å opprettholde veien fram til oppryddingsprosjektet er ferdig, må det legges til grunn at den sivile motorferdsel som kan skje i fht forsvarets restaureringsarbeid, begrenses til perioden 01.07 – 01.10. Deretter bør denne delen av veien fjernes. Veien fra Stridåbrua til Snøheim bør fjernes tidlig i prosjektperioden, og om mulig gjennomføres i 2006-07.

Hjerkinntilhusområdet:

I kommunedelplanen ligger det visjoner for utvikling av Hjerkinntilhus og nærområdet med gruva og terminalhytta. DN mener at det må legges opp til fotturer opp til Tverrfjellet for å synliggjøre tilbakeføringen. Terminalhytta bør brukes i en slik sammenheng. DN vil derfor støtte visjonene i kommunedelplanen for dette området. På sikt bør det etableres informasjon om tilbakeføringsprosjektet og naturen knyttet til bygningsmassen på Hjerkinntilhus.

Naturovervåking:

Det må legges opp til en kontinuerlig naturovervåking i forbindelse med tilbakeføringen. Dovrefjellrådet har nå satt i gang et prosjekt knyttet til å etablere et overvåkingsprogram i hele området.

Oppfølging:

Prosessen bør videre følges opp med dialog mellom Forsvarsbygg og miljøvernmyndighetene ved Fylkesmannen i Oppland, der også Statskog, Lesja og Dovre kommuner og Lesja og Dovre fjellstyrer deltar. Når det gjelder det videre arbeidet med et formelt vern av området etter naturvernloven, vil dette komme i en senere fase og må kjøres som en ordinær verneplanprosess der egne høringsdokumenter skal utarbeides.

Med hilsen

Janne Sollie
Janne Sollie
Direktør

Olav Nord-Varhaug
Olav Nord-Varhaug

Vedlegg:
Fylkesmannens oppsummering av høring, brev av 26. oktober 2004.

Kopi til:
Forsvarsbygg, Postboks 405 Sentrum, 0103 OSLO
Fylkesmannen i Oppland
Dovrefjellrådet
Dovre kommune
Lesja kommune